

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-29>

УДК 330.339.9

Вишневська Ольга Миколаївна

доктор економічних наук, професор, Амбасадор

Публічна організація Compagnie Cordial

Льовен, Королівство Бельгія

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1996-4590>**Olga Vyshnevskya**

Public Organisation Compagnie Cordial

Leuven, Belgium

СВІТОВА ЕКОНОМІКА, ГЛОБАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ТА МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

WORLD ECONOMY, GLOBAL OPPORTUNITIES AND INTERNATIONAL COOPERATION

Анотація. Сучасні тенденції характеризуються скороченням темпів розвитку світової економіки, уповільненням темпів міжнародного партнерства та збільшенням кількості протиріч, у тому числі через нові тарифні угоди. Визначено, що за десятирічний період було реалізовано проекти у різних державах та регіонах світу, що дозволило вирішити низку актуальних глобальних проблем та покращити ситуацію, але на глобальному рівні ризики мають тенденцію до зростання. Обумовлено, що трансформація міжнародних взаємовідносин повинна відбуватися на засадах компромісних рішень та глобального партнерства. Обмеження впливу геополітичних чинників на торговельні взаємовідносини, орієнтація на інтереси, потреби та можливості сторін, дозволить забезпечити взаємовигідну співпрацю, можливості до розвитку, у тому числі на засадах сталості. Роль Світової Організації Торгівлі повинна бути трансформована у конструктивний діалог між державами-учасниками, а не ультиматуми однієї із сторін торговельного протистояння. Розширення сфер взаємодії, партнерство у сталому розвитку сприятиме підвищенню рівня довіри, вирішенню глобальних проблем людства.

Ключові слова: глобальна безпека, глобальний ризик, довіра, «зелені облігації», компроміс, національні інтереси, «соціальні облігації», справедливість, сталий розвиток, партнерство, пріоритет, трансформація.

Summary. Current trends are characterised by a slowdown in global economic growth, a slowdown in international partnerships and an increase in the number of conflicts, including those caused by new tariff agreements. Most projects aimed at ensuring sustainable global development remain partially implemented, and some of them have even regressed. The solution to global problems facing humanity has been ratified by the member states of the United Nations, but is limited by national interests. It has been determined that over a ten-year period, projects have been implemented in various countries and regions of the world, which has made it possible to solve a number of pressing global problems and improve the situation, but at the global level, risks tend to increase. Given their own national interests, not all states fulfilled their obligations, which led to a slowdown and a significant reduction in expectations, especially in the environmental sphere. It is noted that due to the slowdown in the pace of economic development of the world economy, the growth of confrontation between countries in trade policy and geopolitical issues, the level of global threats has significantly increased and the relevance of transforming relations at the global level has grown. There is an urgent need to justify priority areas of international cooperation, increase interest in the implementation of sustainable development projects, and transform relations between participating states on the basis of mutually beneficial and fair partnership, without manipulation or ultimatums. That is why the transformation of international relations must be based on compromise solutions and global partnership. Limiting the influence of geopolitical factors on trade relations and focusing on the interests, needs and capabilities of the parties will ensure mutually beneficial cooperation and opportunities for development, including on the basis of sustainability. The role of the World Trade Organisation should be transformed into a constructive dialogue between member states, rather than ultimatums from one side of a trade dispute. Expanding areas of cooperation and partnership in sustainable development will help to increase trust and contribute to solving global problems facing humanity.

Keywords: global security, global risk, trust, “green bonds”, compromise, national interests, «social bonds», justice, sustainable development, partnership, priority, transformation.

Постановка проблеми. Ініціативи, які були визначені глобальними цілями до 2030 року, були реалізовані лише частково, а деякі з них мають навіть регрес. Глобальне партнерство відповідно до Цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй (далі за текстом ООН) було направлене на вирішення глобальних проблем людства. Усі визначені Цілі взаємодоповнювали одна одну та мали орієнтацію на забезпечення соціальної, економічної та екологічної стійкості.

Держави-учасниці брали на себе зобов'язання визначати пріоритетність прогресу для тих держав та спільнот, які найбільше відстають та мають обмеження у ресурсах й можливостях. Реалізація проєктів та ініціатив вже 10 років поспіль відбувається через механізми глобального партнерства та з використанням відповідних фінансових інструментів [1].

Відповідно до Звіту про Цілі сталого розвитку 2025 (14 липня 2025 року) прогрес у реалізації проєктів був нерівномірним. Ескалація конфліктів, кліматичні зміни, зростання нерівності та стрімке зростання витрат на обслуговування боргу стримують подальший прогрес. У звіті робиться акцент на основних пріоритетних сферах подальшої міжнародної співпраці, а саме: продовольчі системи, доступ до енергії, цифрова трансформація, освіта, робочі місця та соціальний захист, клімат та біорізноманіття. Визначається потреба у посиленні міжнародної співпраці та сталого інвестування проєктів з метою досягнення цілей до 2030 року [2].

Повільні темпи розвитку світової економіки, нейтральні прогнози у короткостроковій та довгостроковій перспективах, уповільнення сфер міжнародної співпраці та торговельне протистояння, обмежують можливості та підвищують рівень глобальних ризиків. Саме тому міжнародні організації, уряди держав світу, міжнародні експерти та аналітики наголошують на необхідності трансформації механізмів торговельного партнерства та міжнародної співпраці. Лише за умови результативної міжнародної співпраці та чітких механізмів взаємодії можна забезпечити позитивні тренди у світовій економіці, знизити рівень й темпи торговельних протистоянь, реалізувати глобальні цілі та забезпечити подальший розвиток, у тому числі на засадах сталості. Торговельні тарифи залишаються основним чинником невизначеності, так як прогнози на майбутнє мають суперечливий характер.

Міжнародний Валютний Фонд підвищив прогнози глобального зростання світової економіки на 2025–2026 роки з огляду на зниження ефективної ставки тарифів США до 17,3% з 24,4 відсотків. Експертами фонду було зазначено, що світова економіка має серйозні ризики, включаючи потенційне відновлення тарифних ставок, геополітичну напруженість та збільшення бюджетного дефіциту, що може призвести до зростання процентних ставок та погіршення глобальних фінансових умов [3].

Отже, механізми міжнародної співпраці та розширення сфер партнерства, у тому числі у торговельній сфері на засадах компромісних рішень, дозволить забезпечити стабілізацію ситуації та знизити протиріччя, які обмежують можливості та посилюють конфронтації між різними учасниками світового ринку. Орієнтація на дієві (альтернативні) механізми взаємодії надає можливість стабілізувати ситуацію та нівелювати існуючі ризики невизначеності майбутнього світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні тенденції у світовій економіці характеризуються потребою у запровадженні результативних механізмів взаємодії між учасниками з огляду на підвищення рівня глобальних ризиків та уповільнення темпів економічного розвитку. Результати досліджень більшості науковців, практиків та аналітиків враховують історичний чинник, так як будь-яка система, у тому числі економічна, є циклічною. Але сучасні тренди у світовій економіці та міжнародній співпраці відображають потребу у трансформації, визначенні альтернативних моделей взаємодії та нівелювання стратегічної невизначеності для учасників світового ринку.

Так, Родрік Д. в історичному контексті розглядає економічні процеси та системи, зазначаючи необхідність запровадження більш гнучкої глобальної системи. Автор визначає потребу у використанні адаптованої глобалізації, яка підтримується легкою системою міжнародних правил, формує шлях до збалансованого процвітання, з урахуванням викликів у торговельній й фінансовій сферах, на ринку праці [4]. Кругман П. у своїх працях робить акцент на економічній географії та стверджує, що розташування у просторі є ключовим питанням як в середині держав, так і між ними. Автор запропонував модель, яка пояснює торгівлю між подібними державами, які можуть активно торгувати одна з одною, спеціалізуючись на різних варіаціях схожих товарів [5].

Фріден Дж., як фахівець у міжнародній політичній економії визначає, що політичні інтереси формують економічну політику, особливо у питаннях міжнародних фінансів, валютної політики та економічної глобалізації. Досліджуючи глобалізацію у історичному контексті автор визначає, що глобалізація є результатом відповідних політичних рішень та політики, яка їх формує. «Глобалізація є вибором, а не фактом» [6]. Дослідник у сфері міжнародної політичної економії Рейвенхілл Дж. сформував системний підхід до розуміння поля міжнародної економічної політики. Автор розглядає глобалізацію як багатовимірний процес, яка має політичні, економічні, соціальні й екологічні

виміри. Глобалізація не є незворотним чи однозначно позитивним процесом [7].

Гілпін Р. у своїх працях зазначає, що міжнародна економіка не функціонує автономно, її формує міжнародна політика, особливо владні відносини між державами. Автор зазначає, що економічний порядок є результатом дій домінуючих держав, які встановлюють правила, вигідні для себе. Саме політика визначає економіку, а світова економіка працює стабільно лише тоді, коли є одна домінуюча держава або гегемон, яка встановлює та підтримує правила гри [8]. Бреммер І., геополітичний аналітик, президент та засновник провідної світової дослідницької та консалтингової фірми з питань політичних ризиків Eurasia Group у своїх дослідженнях зазначає, що немає жодної єдиної сили або альянсу держав, які готові взяти на себе виклики світового лідерства. Автор визначає період глобальної невизначеності та потребу у посиленні міжнародної співпраці [9].

Бхагваті Д., як один із прихильників глобалізації зазначає, що це процес, який за правильного управління, є найпотужнішою силою соціального блага у сучасному світі. Як фахівець у сфері міжнародної економіки, автор пояснює сутність та особливості прояву глобалізації, які дозволяють вирішувати суттєву кількість проблемних моментів. Автор зазначає, що глобалізація є частиною рішення, а не частиною проблеми [10]. Вулф Р. у своїх працях зазначає, що економічні кризи не є випадковістю, вони вбудовані властивості капіталізму. Автор робить акцент на економічну демократію, як альтернативу розвитку, критикує неокласичну економіку і вважає її ідеологією, яка захищає інтереси еліт [11].

Хадсон М. розглядає економіку через історичний підхід, є відомим критиком сучасного фінансового капіталізму. Автор характеризує фінансовий капіталізм, як процес, який паразитує на економіці, отримуючи прибутки через борги, спекуляції та відсотки. Сучасна економіка дедалі більше керується фінансовими інтересами, які забирають ресурси із реального сектора економіки. Автор є прихильником радикальної фінансової реформи [12]. Сакс Дж., як один із найвідоміших фахівців у галузі економічного розвитку, сталого розвитку та інших аспектів глобального світу (від бідності, до екологічної стійкості), є активним прихильником стійкого розвитку. «Саме сталий розвиток виступає основою майбутнього». Автор критикує односторонню зовнішню політику США, виступає за багатополарний світ, де приділяється увага глобальним проблемам, а не геополітиці. Автор наголошує на сміливій та перспективній співпраці у глобальному масштабі [13].

Дискусійність питання у подальшому розвитку глобального світу та трансформації міжнародних взаємовідносин пов'язана із тим, що за останні

роки суттєво посилюються транзитивні процеси у різних сферах діяльності та уповільнилась взаємодія між учасниками світового ринку, у тому числі через вплив геополітики та посилення торговельної конфронтації. Саме тому актуальність дослідження авторки ґрунтується на оцінці сучасних тенденцій розвитку світової економіки та міжнародних взаємовідносин, з огляду на історичні, соціально-економічні й екологічні чинники, оцінці можливостей у забезпеченні сталого розвитку, потенційних глобальних загроз, перспектив у розширенні сфер взаємодії між учасниками глобального ринку та результативної трансформації глобальних систем.

Мета статті. Метою дослідження авторки є оцінка сучасних тенденцій у розвитку світової економіки, глобальних можливостей та перспектив, потенційних загроз та викликів, обґрунтування пріоритетних напрямів міжнародної співпраці, у тому числі у напрямку забезпечення зростання інтересів та перспектив у реалізації проєктів (ініціатив) зі сталого розвитку, визначення пріоритетів у взаємодії між учасниками світового ринку з метою зниження рівня торговельної напруженості, нівелювання стратегічної невизначеності та трансформації взаємовідносин між державами-учасницями на засадах взаємовигідного та справедливого партнерства.

Методи дослідження. Під час дослідження авторкою використано методи спостереження, порівняння й вимірювання, що дозволило оцінити основні тренди у світовій економіці та сфері міжнародного співробітництва. Використанням методів аналізу, абстрагування й узагальнення дозволило визначити залежності та сформулювати результати наукового дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація Цілей сталого розвитку ООН (глобальних цілей) передбачала розширення сфер глобального партнерства між державами-учасницями. Результативність реалізації проєктів та їхнє уповільнення свідчить про потребу зміни підходів до міжнародної співпраці та трансформації взаємовідносин з метою вирішення глобальних проблем людства.

Основні проблеми сьогодення є фундаментально глобальними, вони вимагають узгоджених дій на рівні всієї планети з метою забезпечення довгострокового майбутнього, так як історія людства завжди мала глобальний масштаб. Динаміка зміни історичних подій надає можливість зрозуміти поточні процеси, які відбуваються, а саме на процес глобалізації на засадах цифрових технологій. Існує потреба у запровадженні нових методів міжнародного управління, співпраці для запобігання конфліктам, досягнення соціально-економічних та екологічних цілей, які узгоджені зі сталим розвитком [13].

З огляду на історичні чинники міжнародне співробітництво було посилено після Другої світової війни, так як ООН об'єднала зусилля з метою досягнення стабільності та розвитку у різних регіонах світу. Але події останніх років свідчать про потребу трансформації взаємовідносин, геополітичний чинник та загострення протиріч між торговими партнерами, збільшення кількості військових конфліктів та економічного протистояння суттєво обмежили можливості подальшої взаємодії та результативності співпраці. Розширення сфер взаємодії та міжнародного партнерства може відбуватися за умови спільних інтересів, потреб та можливостей держав-учасниць. З огляду на уповільнення темпів зростання світової економіки вивільнення додаткових коштів на реалізацію спільних проєктів ускладнюється, особливо у контексті зростання боргових зобов'язань, які досягли критичного рівня у останні роки.

За інформацією Institute of International Finance станом на початок 2025 року загальна сума глобального боргу досягла 318,0 трильйонів доларів США, що становить 328,0 % ВВП світу [14]. Подібне зростання, у тому числі державних боргових зобов'язань, суттєво обмежує можливості запровадження проєктів, фінансування проєктів та підтримку вже розпочатих проєктів. При цьому позиції держав та їхні можливості суттєво відрізняються, що є не лише слідством певних історичних подій та географічного розташування, а й наслідком глобалізації та посиленням ролі транснаціональних корпорацій.

Відповідно до Рейтингу світової конкурентоспроможності – 2025 (World Competitiveness Ranking – 2025), який узагальнюється на підставі основних чотирьох показників (економічна результативність, інфраструктура, ефективність уряду, ефективність бізнесу) найвищі показники у поточному році мають Швейцарія, Сінгапур, Гонконг, Данія, ОАЕ, Тайвань, Ірландія, Швеція, Катар та Нідерланди. За загальним рейтингом конкурентоспроможності за регіонами світу у 2024-2025 роках найвищі позиції займають держави Східної Азії, Західної Європи, Південної Азії й Тихоокеанського регіону та Північна Америка. Менші позиції займає Східна Європа, Західна Азія, Африка, Держави колишнього СНД та Центральної Азії. Останні позиції займають держави Південної Америки [15].

Найбільшими за останні роки були обсяги прямого інвестування в економіку США, Китаю, Нідерландів, Сінгапуру та Гонконгу. Крім держав ЄС високі обсяги інвестування мали Індія, Бразилія, Мексика та Канада. З огляду на конкурентоспроможність держав світу та потенційні обсяги інвестування, існує можливість суттєво розширити міжнародне співробітництво та продовжити реалізацію спільних глобальних проєктів.

Але за десятирічний період (затвердження Цілей сталого розвитку ООН відбулося у 2015 році) змінилася сама доктрина глобального партнерства, так як не всі держави-учасниці були орієнтовані на продовження реалізації проєктів та їхнього фінансування. Уповільнення темпів співпраці та посилення торговельної конфронтації у більшій мірі роз'єднують спільні зобов'язання у вирішенні глобальних проблем людства, що підтверджується результатами оцінки у поточному році, як Всесвітнім Економічним Форумом, так і ООН.

Уповільнення темпів міжнародного співробітництва, у тому числі у реалізації проєктів, які направлені на забезпечення сталого розвитку, має суттєвий вплив геополітичного чиннику та невизначеності у сфері торгових взаємовідносин. Торговельні угоди США протягом 2025 року з Великою Британією, Канадою, Японією, державами ЄС, які є основними торговельними партнерами США, ускладнюють можливості у забезпеченні розвитку економіки та зростання торговельного балансу між державами. Китай, Індія, Бразилія, Мексика, Канада та інші держави намагаються робити акцент на захисті власних національних інтересів (зустрічні тарифи), невизначеність, посилює ризики та знижує оптимістичні прогнози у розвитку економіки, посилює фрагментацію та запровадження інших механізмів протистояння, у тому числі фінансових.

Базові ставки Трампа для багатьох торговельних партнерів залишаються незмінними на рівні 10% від мит, запроваджених у квітні, що послабило найгірші побоювання інвесторів про можливе подвоєння тарифів. За даними Bloomberg Economics, якщо тарифи будуть введені у дію, середня ставка тарифу у США зросте до 15,2% із попередніх 13,3% і буде значно вищою, аніж 2,3% у 2024 році [16]. Відповідно до торговельної політики США було введено імпорتنі мита у розмірі від 10,0% до 41,0% для більш ніж 60 держав світу. Встановлено мита у розмірі 35,0% на низку товарів з Канади, 50,0% з Бразилії, 25,0% з Індії, 20,0% з Тайваню, 39,0% зі Швейцарії. Найвищі мита запроваджено для Сирії на рівні 41,0%, Лаоса та Бірми – по 40,0 відсотків. Визначено, що ставка у 10,0% буде застосовуватися лише для держав із профіцитом торговельного балансу. Ставка у 15,0% передбачена для тих держав, з якими США мають торговельний дефіцит [17].

Наразі складно передбачити наслідки підписаних торговельних угод та продовження торговельного протистояння, особливо між США та Китаєм, Індією, Бразилією. Економіки цих держав мають повільне, але зростання, порівняно із іншими партнерами США. Держави входять у об'єднання БРІКС (BRICS) та кожного року розширюють сфери співпраці й можливості проведення транзакцій у власних валютах. Китай активно розши-

рює використання міжнародної платіжної системи CIPS – Chinese International Payment System, у тому числі у торговельних операціях із державами-учасниками об'єднання БРІКС.

Аналітики засвідчують, що масштаби торговельного протекціонізму розширюються через тарифні бар'єри та ігнорування правил Світової Організації Торгівлі (далі за текстом СОТ). Глобальна торгівля фрагментується на геополітичні блоки, а міжнародна кооперація трансформується у економічну ізоляцію. Саме вільна торгівля була безальтернативною моделлю зростання світової економіки. Сучасна ситуація характеризується системною деградацією механізмів глобального врегулювання, а СОТ втрачає свій вплив. СОТ, яка була створена як запобіжник економічного ізоляціонізму та організація, яка мала повноваження вирішувати кризові ситуації й не допускати ескалації торговельних протиріч, не лише втрачає свій вплив, а й має обмеження у своїй діяльності через блокування зі сторони США [18].

Отже, відбувається фрагментація, посилення торговельних протиріч та запровадження зустрічних заходів із захисту торговельних інтересів держав, у тому числі у межах об'єднання БРІКС. Об'єднання розширює інфраструктурні проекти та можливості здійснення торговельних операцій з використанням цифрової валюти, яку продовжує впроваджувати Китай. Цифровий юань – є цифровою формою національної валюти Китаю та призначений для розширення масштабів транзакцій у власній валюті при проведенні торговельних операцій. Подібний підхід є слідством торговельного протистояння та відсутності компромісних рішень. Використання цифрового юаня має для Китаю геополітичне значення. Китай намагається зменшити домінування долара США, використовувати для розрахунків у реалізації інфраструктурного проекту «Один пояс, один шлях» та проводити розрахунки під час торгових операцій не лише із державами-учасниками об'єднання БРІКС, а й африканськими партнерами та Державами Південної Азії. У такий спосіб, використання цифрового юаня дозволяє Китаю забезпечити довіру до власної національної валюти та її стабільність.

Цифровий юань може виявитися найефективнішим та найпомітнішим наступом Китаю на гегемонію США. Вперше з часів Бреттон-Вудської системи та домінування світової фінансової системи за США, Китай та його торговельні партнери можуть використовувати інші фінансові інструменти [19]. Випущений центральним банком Китаю, електронний юань є цифровою формою суверенної валюти Китаю. Поряд із внутрішніми пілотними програмами, Народний банк Китаю співпрацює з центральними банками Гонконгу, Таїланду, Об'єднаних Арабських Еміратів та Саудівської Аравії в рамках проекту mBridge

(розпочато у 2021 році), який є платформою для транскордонних платежів та обміну іноземною валютою [20].

З огляду на ситуацію, яка склалася у світовій торгівлі, держави намагаються знайти потенційні можливості для мінімізації ризиків та захистити національні інтереси. Торговельні тарифи США вводяться без участі СОТ, лише на умовах двосторонніх перемовин, такою є позиція США у політиці протекціонізму. Держави, які мають фінансову можливість інвестувати, орієнтують свою міжнародну співпрацю на інфраструктурному або техніко-технологічному партнерстві, що дозволяє розширити взаємодію у різних сферах та галузях економіки. Держави або їхні об'єднання можуть використовувати різні форми партнерства, а саме: двостороннє, багатостороннє, публічно-приватне, державно-приватне, науково-освітнє, технологічне, цифрове, бізнес-партнерство, оборонне та безпекове, енергетичне, екологічне, гуманітарне та культурне. Вибір форми партнерства залежить від цілей, завдань, пріоритетів, інтересів учасників, масштабів та ресурсів, які потрібні для реалізації поставлених завдань. Можливості, які були створені для взаємодії між державами-членами ООН, можуть бути реалізовані через подальшу співпрацю та глобальне партнерство у сталому розвитку. Розширення сфер взаємодії обумовлено потребою у вирішенні не лише локальних або регіональних, а й глобальних проблем людства. Це спільні інтереси, які орієнтовані на спільний результат. Це можливості для об'єднання зусиль та спільного вирішення актуальних проблем сьогодення, без фрагментації та ізоляції сторін. Глобальне партнерство залишається актуальним на часі через потребу вирішення глобальних проблем людства. Саме партнерство у сталому розвитку може активізувати співпрацю між державами світу та сприяти розширенню взаємодії через спільні цілі та можливі результати. Це інтереси, які стосуються усіх держав та регіонів світу, так як пов'язані із вирішенням глобальних проблем людства, які не можна ігнорувати (табл. 1).

Конфлікт інтересів між економічними й екологічними пріоритетами був очікуваний, але спільне вирішення глобальних проблем у соціальній, освітній, екологічній сферах є дієвим інструментом у об'єднанні зусиль та орієнтації на спільний результат. Глобальне партнерство та багатосторонні ініціативи орієнтовані на розширення співпраці та взаємодію між учасниками з огляду на актуальні потреби та захист глобального світу, орієнтацію на сталий розвиток. Фінансування проектів вимагає координації зусиль між урядами держав-учасниць, міжнародними фінансовими інститутами, бізнес-середовищем та суспільством. Фінансові механізми, які дозволяють забезпечити реалізацію ініціатив зі сталого розвитку,

Таблиця 1 – Форми, учасники, мета та напрями реалізації партнерства у сфері сталого розвитку

Форма партнерства	Учасники	Мета співпраці	Напрями реалізації
Міжурядове партнерство	Уряди держав світу, міжнародні організації. Міжнародна некомерційна організація СБІ**	Спільна політика, загальні цілі, взаємоузгоджені ініціативи, спільне фінансування проєктів, розробка та провадження спільних пілотних проєктів	Глобальні угоди та вирішення глобальних проблем людства. Виконання зобов'язань міжнародної угоди про зміни клімату – Паризька Угода. Випуск кліматичних «зелених» облігацій
Публічно-приватне партнерство	Уряди держав світу, бізнес-структури, інвестиційні фонди. Міжнародні фінансові організації. Міжнародна некомерційна організація СБІ**	Розробка проєктів та інвестування в різні сфери та галузі економіки	Орієнтація та еколого-орієнтовані технології та пріоритетність на поширення альтернативних моделей розвитку економіки («зелена економіка», «блакитна економіка», «циркулярна економіка»)
Науково-освітнє партнерство	Уряди держав світу, освітні та дослідницькі центри, освітні консорціуми, науково-технічні парки та кластери	Розробка та впровадження проєктів, ініціатив, стартапів. Інноваційна діяльність у сфері сталого розвитку. Поширення знань та формування компетентностей майбутнього	Розширення сфери екологічної освіти та соціальної відповідальності. Використання екологічних освітніх програм. Створення та розширення сфери діяльності екологічних освітніх центрів
Громадське партнерство (ПРООН*)	Уряди держав світу, громади, громадські організації, громадські діячі, волонтери. Міжнародна некомерційна організація СБІ**	Розробка та впровадження проєктів, ініціатив з огляду на потреби громад. Орієнтація на засади сталого розвитку	Розширення сфер взаємодії на рівні громад та громадських ініціатив. Створення волонтерських центрів та «зелених офісів»
Глобальне партнерство та багатосторонні ініціативи	Міжнародні організації, транснаціональні корпорації, уряди держав світу, об'єднання держав, інвестиційні фонди, екологічні фонди. Міжнародна некомерційна організація СБІ**	Міжнародна кооперація, об'єднання можливостей та координація реалізації проєктів у сфері сталого розвитку. Спільна відповідальність та виконання зобов'язань	Реалізація проєктів та ініціатив (17 Цілей Сталого розвитку ООН). Розширення сфер взаємодії на рівні волонтерських, екологічних та громадських організацій. Координація діяльності та контроль за виконанням зобов'язань сторін. Випуск кліматичних «зелених» облігацій. Розширення ринку «зелених» облігацій

* ПРООН (UNDP) – орган оперативної діяльності ООН, є найбільшим міжнародним каналом надання багатосторонньої технічної та передінвестиційної допомоги країнам.

** Ініціатива кліматичних облігацій (Climate Bonds Initiative – CBI) – міжнародна некомерційна організація, яка займається мобілізацією боргового ринку для фінансування проєктів та ініціатив, які сприяють боротьбі зі змінами клімату

Джерело: узагальнено авторкою на основі проведених досліджень

реалізуються через платформи змішаного фінансування, фінансування за результатами та випуск облігацій (зелені облігації, соціальні облігації).

Обсяг випуску глобальних облігацій, пов'язаних зі сталим розвитком, у 2024 році становить 7,9 млрд доларів США, що на 65% менше, ніж у попередньому році. Глобальний масштаб випуску «зелених облігацій» у 2024 році становить 671,7 млрд доларів США, з яких масштаб випуску на європейському ринку становить 388,4 млрд доларів США, що на 16,8% більше, ніж минулого року. Глобальний масштаб випуску

«соціальних облігацій» у 2024 році склав 167,6 млрд доларів США, що на 9,1% більше, ніж у попередньому році. Держави ЄС мають найбільший ринок облігацій, пов'язаних зі сталим розвитком – 5 млрд доларів США [21].

Ринок «зелених» та «соціальних облігацій» є потужним глобальним інструментом фінансування Цілей сталого розвитку, який може мати можливості до подальшого розширення та використання у сфері глобального партнерства. Протягом 2025 року ринок зазнає тимчасового спаду, особливо в США, через «замовчування» та регу-

ляторну невизначеність. Реалізація глобального партнерства у сфері сталого розвитку орієнтована на майбутнє та забезпечення довгострокової стабільності світу, гарантування добробуту для майбутніх поколінь. Ініціативи, які були визначені пріоритетними у Цілях сталого розвитку, орієнтовані на ефективне використання природних ресурсів, зменшення відходів та рівня забруднення, виступає універсальним заклик до дій з метою подолання бідності, захисту планети, забезпечення миру та стабільності. У період поширення протиріч та фрагментацій світової економіки, з огляду на потребу у розширенні взаємовигідної співпраці та формування справедливого торговельного середовища, орієнтація на глобальне партнерство може виступати об'єднуючим чинником. Розширення ринку сталих облігацій можливе за умови політичної підтримки, інтересу учасників, зростання попиту з боку інвесторів, наявності прозорих стандартів і потреби у фінансуванні трансформації економіки з огляду на еколого-орієнтовані пріоритети, соціальну безпеку та добробут.

Висновки. Трансформація міжнародних взаємовідносин повинна відбуватися на засадах компромісних рішень та глобального партнерства. Обмеження впливу геополітичних чинників на торговельні взаємовідносини, орієнтація на інтереси, потреби та можливості сторін, дозволить забезпечити взаємовигідну співпрацю, можливості до розвитку, у тому числі на засадах сталості. Роль Світової Організації Торгівлі повинна бути трансформована у конструктивний діалог між державами-учасницями, а не ультиматуми однієї із сторін торговельного протистояння. Визначення дієвих напрямів співпраці у торговельній сфері та інших сферах діяльності можливе за умови спільних інтересів сторін та пріоритетів взаємоузгодженості рішень. Посилення протиріч спонукає сторони обирати «жорсткі засоби» протидії, які підвищують рівень протистояння та конфліктність ситуації.

Саме тому розширення сфер взаємодії та партнерство у сталому розвитку сприятиме підви-

щенню рівня довіри та вирішенню глобальних проблем людства. Десятирічний досвід реалізації спільних проєктів та ініціатив зі сталого розвитку засвідчує, що співпраця може розширювати можливості та об'єднувати зусилля учасників. Глобальні ініціативи у сфері сталого розвитку повинні мати стійку політичну підтримку, відповідні стратегії й регуляторні ініціативи, глобальні рамки підтримки випуску облігацій сталого розвитку. Зацікавленість інвесторів може бути активізована за рахунок нижчої премії за ризик за облігаціями сталого розвитку, що робить їх привабливими для емітентів та покупців (прозорість, стандарти, сертифікація). Розширення кола інвесторів може відбуватися за рахунок суверенних фондів, екологічних фондів, банків розвитку та приватних інвесторів, соціально відповідальних компаній, еколого-орієнтованих компаній. Бізнес-середовище через випуск сталих облігацій може підвищити рейтинг довіри інвесторів та споживачів. Сталі облігації дозволяють залучити фінансування під конкретні екологічні або соціальні ініціативи, інфраструктурні проєкти.

Партнерство у сталому розвитку – це партнерство на глобальному рівні, яке об'єднує зусилля учасників з метою досягнення спільних цілей, це стратегія для створення справедливого світу та збереження планети, забезпечення добробуту та гарантування безпеки світу. Реалізація проєктів стимулює учасників до спільної відповідальності, розширення сфер взаємодії, компромісних рішень та використання можливостей. У період невизначеності існує потреба у запровадженні результативних механізмів взаємодії, які будуть виступати об'єднуючим чинником, стимулювати розвиток та забезпечувати геополітичний та гео економічний баланс, без ізоляції та фрагментації учасників світового ринку. «Архітектура» безпеки світу – це відповідальність кожної зі сторін, зобов'язання, довіра та компроміс, альтернативні моделі розвитку світової економіки, які орієнтовані на довгострокову співпрацю, справедливу взаємодію, результативне партнерство.

Список використаних джерел:

1. The 17 Goals. United Nations. URL: https://sdgs.un.org/goals?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.07.2025)
2. The Sustainable Development Goals Report 2025. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/> (дата звернення: 31.07.2025).
3. IMF nudges up 2025 growth forecast but says tariff risks still dog outlook. URL: https://www.reuters.com/business/imf-nudges-up-2025-growth-forecast-says-tariff-risks-still-dog-outlook-2025-07-29/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.07.2025).
4. Rodrik D. The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy. New York and London: W.W. Norton, 2011. P. 368.
5. Krugman P. Geography and Trade. The MIT Press, 1992. P. 156.
6. Frieden Jeffry. Global Capitalism: Its Fall and Rise in the Twentieth Century. W.W. Norton, 2006. P. 556.
7. Ravenhill J., Williams M. Global Political Economy. Oxford University Press, 2020. P. 536.
8. Gilpin R. Global political economy: understanding the international economic order / Robert Gilpin with the assistance of Jean M. Gilpin. Princeton University Press, 2001. P. 423.

9. Ian Bremmer. *Every Nation for Itself: Winners and Losers in a G-Zero World*. Portfolio Penguin, 2012. P. 229.
10. Bhagwati J. In *Defense of Globalization*. Faculty Books, 2004. P. 191.
11. Wolff R. *The Sickness is the System: When Capitalism Fails to Save Us from Pandemics or Itself*. Democracy at Work, 2020. P. 193.
12. Hudson M. *The Destiny of Civilization: Finance Capitalism, Industrial Capitalism or Socialism*. Istel, 2022. P. 354.
13. Sachs J. *The Ages of Globalization: Geography, Technology, and Institutions*. Columbia University Press, 2020. P. 280.
14. Digital-Finance. Institute of International Finance. URL: <https://www.iif.com/Key-Topics/Digital-Finance> (дата звернення: 31.07.2025).
15. Rankings out of 69 countries. 2025. World Competitiveness Ranking. URL: https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/rankings/wcr-rankings/#_tab_Rank (дата звернення: 31.07.2025).
16. Акції продовжують падати на тлі тарифів з боку США. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4021101-akcii-prodovzuut-padati-na-tli-tarifiv-z-boku-ssa.html> (дата звернення: 01.08.2025).
17. Трамп запровадив підвищені імпортні мита для більш як 60 країн. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4021081-tramp-zaprovadiy-pidviseni-importni-mita-dla-bils-ak-60-krain.html> (дата звернення: 01.08.2025).
18. Кожна країна сама за себе – новий економічний ландшафт. URL: <https://forbes.ua/svit/kozhna-kraina-sama-za-sebe-yakimi-budut-mozhlivi-naslidki-svitovoi-tarifnoi-viyni-analiz-wsj-26032025-28288> (дата звернення: 01.08.2025).
19. China's Digital Yuan: An Alternative to the Dollar-Dominated Financial System. URL: <https://carnegieendowment.org/research/2021/08/chinas-digital-yuan-an-alternative-to-the-dollar-dominated-financial-system?lang=en> (дата звернення: 01.08.2025).
20. The world is going all in on stablecoins. Is China's digital yuan any different? URL: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3316651/world-going-all-stablecoins-chinas-digital-yuan-any-different> (дата звернення: 01.08.2025).
21. Climate Bond Initiative Releases 2024 Global Sustainable Bond Market Report URL: <https://www.todayesg.com/cbi-2024-global-sustainable-bond-market-report/> (дата звернення: 02.08.2025).

References:

1. The 17 Goals. United Nations. Available at: https://sdgs.un.org/goals?utm_source=chatgpt.com (accessed July 31, 2025).
2. The Sustainable Development Goals Report 2025. Available at: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/> (accessed July 31, 2025).
3. IMF nudges up 2025 growth forecast but says tariff risks still dog outlook. Available at: https://www.reuters.com/business/imf-nudges-up-2025-growth-forecast-says-tariff-risks-still-dog-outlook-2025-07-29/?utm_source=chatgpt.com (accessed July 31, 2025).
4. Rodrik D. (2011) *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York and London: W.W. Norton, p. 368.
5. Krugman P. (1992) *Geography and Trade*. The MIT Press, 156 p.
6. Frieden Jeffry. (2006) *Global Capitalism: Its Fall and Rise in the Twentieth Century*. W.W. Norton, 556 p.
7. Ravenhill J., Williams M. (2020) *Global Political Economy*. Oxford University Press, 536 p.
8. Gilpin R. (2001) *Global political economy: understanding the international economic order* / Robert Gilpin with the assistance of Jean M. Gilpin. Princeton University Press, p. 423.
9. Ian Bremmer. (2012) *Every Nation for Itself: Winners and Losers in a G-Zero World*. Portfolio Penguin, p. 229.
10. Bhagwati J. (2004) In *Defense of Globalization*. *Faculty Books*, 191 p.
11. Wolff R. (2020) *The Sickness is the System: When Capitalism Fails to Save Us from Pandemics or Itself*. Democracy at Work, 193 p.
12. Hudson M. (2022) *The Destiny of Civilization: Finance Capitalism, Industrial Capitalism or Socialism*. Istel, 354 p.
13. Sachs J. (2020) *The Ages of Globalization: Geography, Technology, and Institutions*. Columbia University Press, 280 p.
14. Digital-Finance. Institute of International Finance. Available at: <https://www.iif.com/Key-Topics/Digital-Finance> (accessed July 31, 2025).
15. Rankings out of 69 countries. 2025. World Competitiveness Ranking. Available at: https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/rankings/wcr-rankings/#_tab_Rank (accessed July 31, 2025).
16. Aktsii prodovzhuut padaty na tli taryfiv z boku SSHa [Stocks continue to fall amid US tariffs]. Available at: [https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4021101-akcii-prodovzhuut-padaty-na-tli-taryfiv-z-boku SSHa](https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4021101-akcii-prodovzuut-padati-na-tli-tarifiv-z-boku-ssa.html) [Stocks continue to fall amid US tariffs]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4021101-akcii-prodovzhuut-padati-na-tli-tarifiv-z-boku-ssa.html> (accessed August 1, 2025) (in Ukrainian).
17. Tramp zaprovadyv pidvyshcheni importni myta dlia bilsh yak 60 krain [Trump has introduced increased import duties for more than 60 countries]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4021081-tramp-zaprovadiy-pidviseni-importni-mita-dla-bils-ak-60-krain.html> (accessed August 1, 2025) (in Ukrainian).

18. Kozhna kraina sama za sebe – novyi ekonomichnyi landshaft [Each country for itself is a new economic landscape]. Available at: <https://forbes.ua/svit/kozhna-kraina-sama-za-sebe-yakimi-budut-mozhlivi-naslidki-svitovoi-tarifnoi-viyni-analiz-wsj-26032025-28288> (accessed August 1, 2025) (in Ukrainian).

19. China's Digital Yuan: An Alternative to the Dollar-Dominated Financial System. Available at: <https://carnegieendowment.org/research/2021/08/chinas-digital-yuan-an-alternative-to-the-dollar-dominated-financial-system?lang=en> (accessed August 1, 2025).

20. The world is going all in on stablecoins. Is China's digital yuan any different? Available at: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3316651/world-going-all-stablecoins-chinas-digital-yuan-any-different> (accessed August 1, 2025).

21. Climate Bond Initiative Releases 2024 Global Sustainable Bond Market Report Available at: <https://www.todayesg.com/cbi-2024-global-sustainable-bond-market-report/> (accessed August 2, 2025).

Стаття надійшла до редакції 04.08.2025